

"These experiences have made us who we are."

Lucy, 32 years old

Inclusion Europe.
Equal rights and full inclusion
of people with intellectual disabilities
and their families.

More than 70 members in 39 European countries.

@InclusionEurope

facebook.com/inclusioneurope

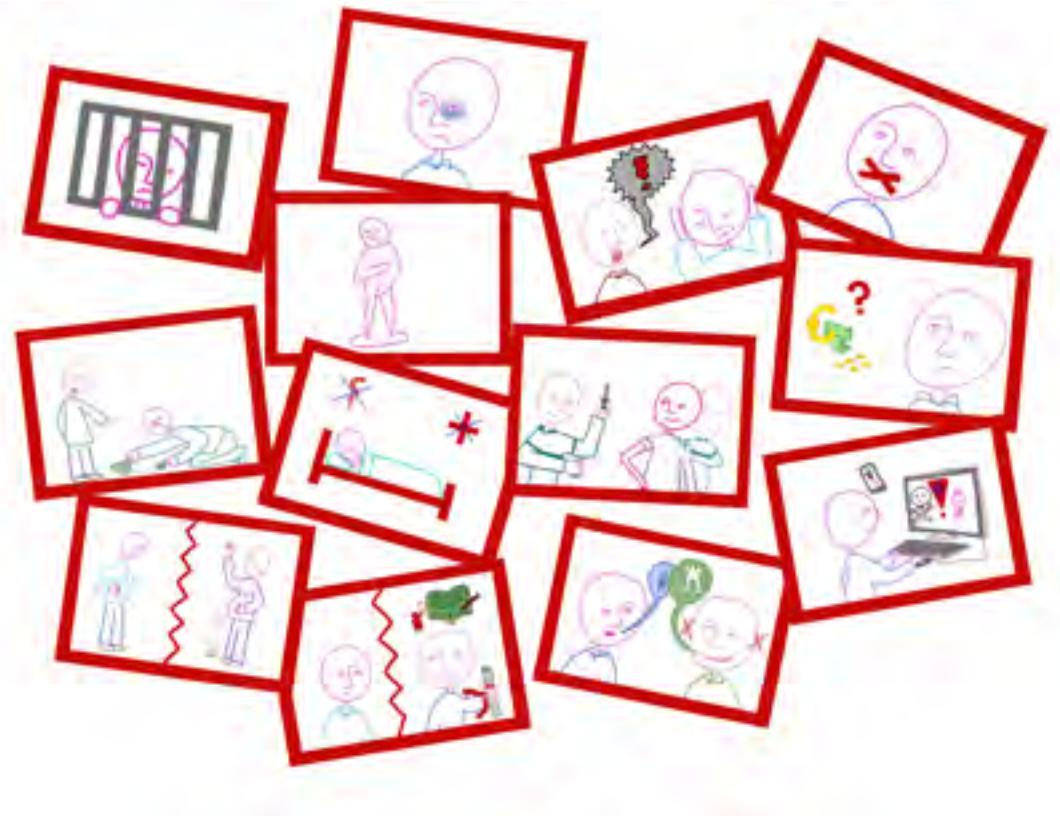

youtube.com/user/inclusioneurope

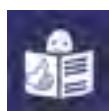
Rue d'Arlon 55
B-1040 Brussels Belgium
Telephone: +32-2-502 28 15
secretariat@inclusion-europe.org
www.inclusion-europe.org

Life after violence

A study on violence against women with intellectual disabilities in institutions

Zivot nako nasilja

Lako razumljiva verzija

Studija o nasilju nad ženama s intelektualnim
teškoćama u institucijama

inclusion
europe

Representing people with
intellectual disabilities and their
families in Europe

Life after violence

A study on how women with intellectual disabilities cope with violence they experienced in institutions

Rue d'Arlon 55, 1040 Brussels, Belgium

Telephone: +32-2-502 28 15

secretariat@inclusion-europe.org

www.inclusion-europe.eu

This study was funded by the Open Society Foundation.

The OSF bears no responsibility for the contents of the report.

Text:

- Juultje Holla
- José Smits.

Research consultants: LFB (www.lfb.nu)

Pictures:

- Juultje Holla

For full version of the research report please visit www.inclusion-europe.eu.

2018, Inclusion Europe

Uvod Senade Halilčević

I sama sam dosta vremena provela u instituciji.
Zato mi je tema o kojoj govori ova brošura jako važna.
Ponosna sam što vam mogu predstaviti ovo istraživanje.

Na početku ovog istraživanja postavili smo pitanje:
"Što se događa s ženama s intelektualnim teškoćama
nakon što su doživjele nasilje u instituciji?"

Razgovarali smo s tim ženama.
Pronašli smo hrabre žene koje su podijelile svoje,
priče s nama.

Evo što smo saznali:
Žene s intelektualnim teškoćama doživljavaju nasilje posvuda.
Događa im se u institucijama, u obitelji, u zajednici.
I sama sam to iskusila.

Ponekad je teško čitati o svim tim iskustvima.
Ali mi moramo slušati žene koje su podijelile svoja iskustva ,
kao i sve ostale žene s intelektualnim teškoćama.

Senada Halilčević
Podpredsjednica Inclusion Europe
Predsjednica Europske platforme samozastupnika

ŽIVOT NAKON NASILJA

Izravno

Strukturno

Nebriga

Tuga

Drugacija pogled
na svijet

Načini kako da
na budeš
ponovo
povrijedjen

Institucija

*Razumjetii *Umanjiti

*Sprječiti *Nadomjestiti

Dobar život

Uvod

Žene s intelektualnim teškoćama
doživljavaju puno nasilja.

Netko tko ima intelektualne teškoće
teže razumije informacije
i uči nove vještine nego drugi ljudi.
Zato mu može biti teže u životu.

Postoje mnoga istraživanja o nasilju.
Većina tih istraživanja govore o seksualnom nasilju.
Znamo da mnoge žene doživljavaju seksualno nasilje.
Žene s intelektualnim teškoćama
doživljavaju seksualno nasilje češće nego druge žene.

Seksualno nasilje je kada
netko dira intimne dijelove tijela žene
kada ona to ne želi.
Ili kada netko ženi kaže
da će je dodirivati iako ona to ne želi.
Od ovakvih riječi žena se osjeća uplašeno.

Osoblje za podršku često o tome ne zna ništa.

Mnoge žene ne govore o nasilju.

One se boje::

- da im nitko neće vjerovati,
- da će ih netko ozlijediti ako govore o tome,
- da će izgubiti podršku koju dobivaju.

Trebaš znati::

- Nasilje se događa svuda.
- Žene s intelektualnim teškoćama često doživljavaju nasilje.
- Postoje mnoge vrste nasilja

Mi smo izradili istraživanje o nasilju nad ženama s intelektualnim teškoćama u institucijama.

Institucije su mjesta gdje ljudi s intelektualnim teškoćama žive s drugim ljudima s intelektualnim teškoćama.

Oni često žive odvojeni od drugih ljudi.

Često ne mogu birati s kim će živjeti ili tko će im pružati podršku.

U istraživanju smo htjeli saznati:

- Što se događa ženama s intelektualnim teškoćama nakon što su doživjele nasilje u instituciji?
- Kako je to iskustvo utjecalo na njihov život nakon što su izašle iz institucije i počele živjeti u zajednici?

Samozastupnici o nasilju

Prije svega željeli smo da nam samozastupnici kažu što za njih znači nasilje

Samozastupnici
su ljudi s intelektualnim teškoćama
koji govore u svoje ime.

Rekli su nam da postoje različite vrste nasilja.:

- **Fizičko nasilje:**

Neke žene bile su fizički ozlijeđene.
Na primjer, kada ih je netko udario,
gurnuo ili šutnuo.

- **Seksualno nasilje**

Neke žene su dirali
po njihovim intimnim dijelovima tijela
a one to nisu željele..

Nekim ženama su rekli da će ih dirati.
Zbog toga su bile uplašene.

- **Psihičko nasilje**

Neke žene su doživjele da drugi ljudi viču na njih.

Neke žene su bile zlostavljane.

Zlostavljanje je kada ti netko prijeti
ili ti govori da si loša osoba.

Zbog toga se možeš osjećati prestrašeno i usamljeno.

- **Kada se netko ne brine o tebi**

Neke žene nisu dobile skrb
ili podršku koja im je trebala.

Na primjer, nisu dobile liječenje.

Nisu mogle ići kod doktora.

Nisu dobivale dovoljno hrane ili vode.

- **Previše lijekova**

Neke žene su bile prisiljene
uzimati lijekove koje nisu željele.

Neke su dobivale lijekove ali

- nisu znale zašto ih moraju uzimati;
- nisu znale što im ti lijekovi mogu učiniti.

- **Ograničavanje slobode**

Sloboda ti je ograničena ako postoje pravila
koja ti zabranjuju da radiš stvari koje želiš raditi.

Na primjer, da jedeš što želiš
da se nalaziš sa svojim prijateljima kada želiš,
da izlaziš van kada želiš.

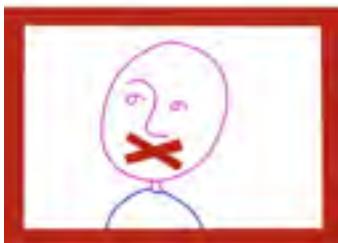
Ili ako ljudi ne slušaju kada govoriš
što želiš raditi.

- **Problemi s novcem**

Neke od žena rekle su
da su im neki ljudi ukrali novac.
Ili nisi doobile novac
koji su zaradile.

- **Ušutkavanje**

Nekim ženama bilo je zabranjeno govoriti.
Rekli su im da zašute.
Rekli su im da ne budu preteške.

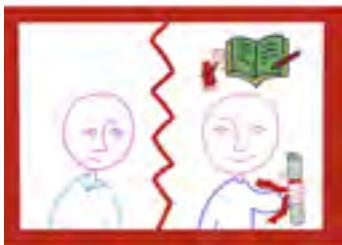
Neki ljudi koriste glasovne kompjutere kako bi mogli govoriti.
Nasilje je kada im netko ugasi njihove kompjutere,
bez njih više ne mogu pričati.
I to se događalo nekim ženama.

- **Iskorištavanje**

Netko te iskorištava
ako si prisiljen raditi jako puno
ali z asvoj rad ne dobivaš ništa zauzvrat.
Iskorištavanje je i kada moraš obavljati sve loše poslove.
Ovo se događa nekim ženama.

- **Manje prilika**

Nije pošteno kad imaš manje prilika
od drugih ljudi.

Na primjer,
ako ne ideš u školu.
Ako ne se ne možeš zaposliti.
ili ti uvijek kažu "Ti ionako nisi sposoban za to."
Neke žene su to doživjele.

- **Nasilje na društvenim mrežama**

Neke od žena su uhodili na društvenim mrežama.
To znači da ih ljudi nisu puštali na miru
i stalno su im slali poruke.

Nasilje je i kad netko koristi
tvoje podatke i fotografije protiv tebe.
Ili kada ti netko prijeti na Internetu.
To se također dogodilo nekim ženama.

- **Kada ti je zabranjeno da imaš obitelj**

Neke od žena nisu smjele imati ljubavnu vezu.

Neke od njih su prisilili da piju lijekove
kako ne bi zatrudnjele.

Ponekad su uzimale ove lijekove
ali uopće nisu znale zašto ih moraju uzimati.

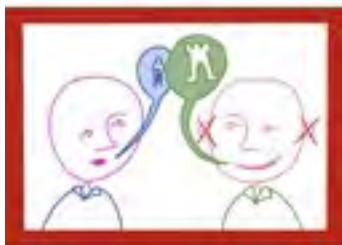
Sterilizacija je kad ti liječnik napravi operaciju
poslije koje ne možeš zatrudniti i imati djecu.

Prisilna sterilizacija je kada ti to učine
čak i ako ti to ne želiš.

Ili kad uopće ne razumiješ
o kakvoj se operaciji radi.

Neke od žena su to doživjele.

- **Kada te ne uzimaju ozbiljno**

To znači da te ljudi ne slušaju.

Ili kada ljudi misle misle
da su tvoja iskustva
samo izmišljene priče.

Ako osjećaš ljutnju, strah, razočaranje,
a nije ti dopušteno to pokazati.

Ovo se dogodilo svim ženama.

Važno je znati da postoje
različite vrste nasilja.

Sve ove vrste nasilja utječu na ljude.
Ponekad kada žene dožive nasilje
njihovo osoblje podrške se ne slaže da je to nasilje.

Kada smo radili naše istraživanje
odlučili smo:

- Da ćemo vjerovati svima koji su rekli
da su doživjeli nasilje.
- Da želimo čuti
što su same žene doživjele.

Oblici nasilja

1. Izravno nasilje

Izravno nasilje je ono koje je izravno usmjereni na nekoga.

Može se dogoditi jednom ili više puta.

Zbog toga se možeš osjećati loše tijekom jako dugo vremena.

Drugi ljudi se uglavnom slažu da se tu radi o nasilju.

Za takve stvari postoji pomomoć.

Čuli smo i za izravno nasilje koje se događalo izvan institucije.

Također smo čuli o radnicima iz institucije koji su zlostavljali dvije različite žene.

Nažalost, žene u institucijama često se ne usude se ne usude govoriti o direktnom nasilju.

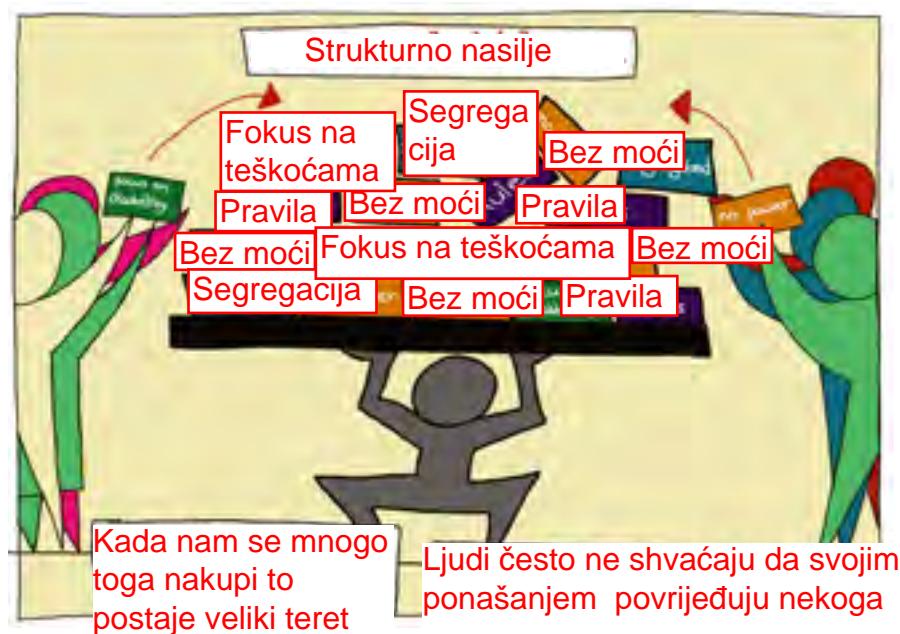
One su uplašene

Često je to zbog strukturnog nasilja koje su doživjеле.

2. Strukturno nasilje

Žene iz našeg istraživanja doživjele su puno strukturnog nasilja u institucijama.

Takvo se nasilje događa zbog načina na koji funkcioniра društvo..

U našem društvu,
žene su ponekad manje važne od muškaraca
zato jer su obično fizički slabije.

Na ljude s intelektualnim teškoćama također se gleda kao na manje važne zato jer im treba podrška.
To nije pošteno. Svi smo važni.

Strukturno nasilje je teško prepoznati.

Ljudi koji imaju moć nad drugom osobom mogu povrijediti tu osobu.

Stvari koje rade drugim ljudima čine im se kao male i nevažne.

Ali za osobu koja ima manju moć ove stvari mogu biti vrlo bolne.

Ljudi često ne razumiju koliko boli mogu nanijeti drugoj osobi.

Većina žena s kojima smo razgovarali rekle su nam da se u institucijama događalo strukturno nasilje.

Mnogo se nasilja dogodilo kada:

- su žene trebale podršku od drugih ljudi.
Tako nisu smjele donositi vlastite odluke;
- Stroga pravila nisu dozvoljavala ljudima da žive kako žele;
- Kada su žene bile odvajane od drugih ljudi.
Zbog toga su bile usamljene;
- Ljudi u institucijama nisu marili za talente i interesa žena.
Gedali su samo na njihovu teškoću.

Evo nekoliko primjera.
Kad ne možeš donositi vlastite odluke:

Nije tvoj izbor

Pravila koja ti otežavaju život:

Pravila otežavaju život

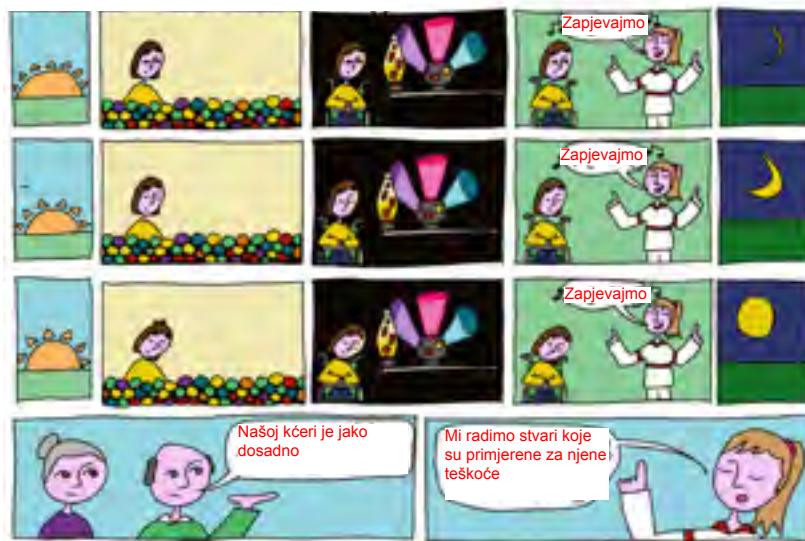

Ne dopušta ti se da održavaš odnose s drugim ljudima: RAZDVAJATI LJUDE

Kada ljudi vide samo tvoju teškoću i ništa više:

USMJERENOST SAMO NA TEŠKOĆE

Sve su to primjeri strukturnog nasilja.

3. Ne dobivanje potrebne pomoći

Postoji razlika između toga kad:

- netko skrbi za tebe,
- je nekome stalo do tebe.

Kada ljudi skrbe za tebe
to znači da ti moraju osigurati da:

- imaš krov nad glavom,
- hranu,
- toalet i kupaonicu,
- lijekove,
- sigurnost,
- i tako dalje.

Potrebne su ti sve ove stvari.

Institucije se trude da ti osiguraju sve ove stvari.

Kada je ljudima stalo do tebe:

- žele da se osjećaš dobro,
- žele znati jesu li sretan,
- žele te dobro upoznati,
- žele znati koje su tvoje odluke.

Kada nikom nije stalo do tebe
ti živiš usamljeno.

Tada postoji veća mogućnost da ćeš doživjeti nasilje.

To znači da ne dobivaš
podršku koja ti potrebna.

Evo nekoliko primjera
kako skrb za ljude
može otici u krivom smjeru.

Ne dobivaš dobru skrb:
Ako trebaš puno podrške,

NE DOBIVAŠ DOBRU SKRB

u većoj si opasnosti da nećeš dobiti dobru skrb.

Kada je podrška nasilna:

Ponekad je način na koji ljudi srbe o tebi nasilan.

NASILNA SKRB

Žene s kojima smo pričali imale su loših iskustava.

Kada ti osoblje ne pruža podršku

Kada osoblje vidi nešto samo kao tvoj osobni problem

Kada osoblje međusobno ne dijeli informacije:

NIJE MOJ PROBLEM

Za svaku osobu jako je važno
da u svojem životu ima ljude
kojima je stalo do nje.

NEDOVOLJNO KOORDINACIJE

Žene s kojima smo pričali
uspjele su izaći iz institucije
samo zato jer su imale ljude kojima je stalo do njih.

U životu je jako važno
imati ljude kojima je stalo do nas.
Oni ti mogu pomoći
tako da ne trpiš nasilje.

Posljedice nasilja

Nasilje je ostavilo velike posljedice na žene s kojima smo pričali.

Nakon seksualnog ili fizičkog nasilja često su na raspolaganju imale pomoć.

Pomoć bi dobivale iz institucije ili iz drugih organizacija.

Dobiti pomoći je jako važno.
Ženama koje nisu doobile pomoć bilo je jako teško.

Žene koje nisu doobile pomoć nisu je doobile iz različitih razloga.

Na primjer:

- nisu imale s kim pričati;
- bojale su se da će izgubiti podršku;
- bojale su se da im nitko neće vjerovati;
- bojale su se da će ih netko ponovo ozlijediti;
- nisu htjele da ih pošalju kod doktora kojeg nisu poznavale;
- mislile su da je normalno što im se dogodilo.

Mnogi od ovih razloga povezani su sa strukturnim nasiljem.

Za strukturno nasilje ljudi nisu imali pomoć na raspolaganju.

Svaka žena nosila se s nasiljem na svoj način.

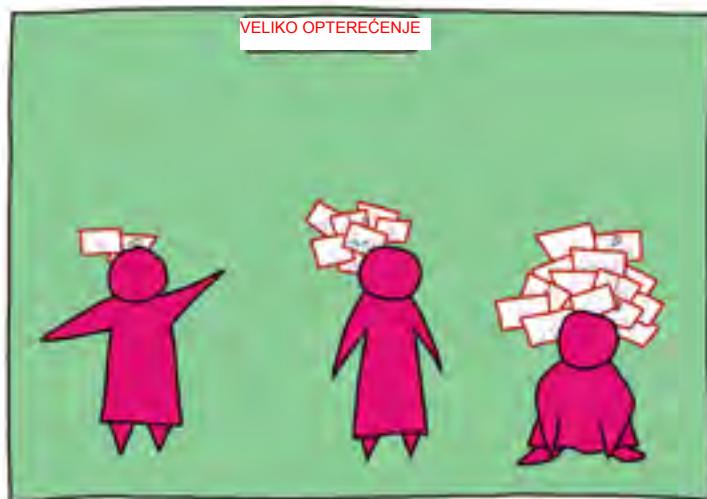
Na primjer:

- **Postale su tužne**

Žene s kojima smo razgovarale doživjele su puno nasilja.

Neke od njih doživjele su toliko nasilja da su zbog toga bile tužne dugo vremena.

Često su bile i prestrašene i pod velikim stresom.

- **Promijenile su način gledanja na svijet**

Nasilje koje su doživjele
promijenilo je način
kako gledaju
na svijet oko sebe.

I također i način
kako doživljavaju sebe.

Nakon ovih iskustava,
mnoge su žene imale
vrlo nisko samopoštovanje.
Osjećale su da nisu važne drugim ljudima.
Mnoge žene nisu vjerovale
ljudima koji su im željeli pomoći.

Na primjer:

Jednoj ženi je jako prijetilo
njeno osoblje za podršku.
Osoblje joj je govorilo
da će je poslati psihologu
ako ne uradi ono što su oni htjeli.

U njenoj je glavi odlazak kod psihologa značilo kaznu.

PRIJETNJE

Kasnije je ta žena doživjela i seksualno nasilje.

Osoblje podrške poslalo ju je
kod psihologa.

Za nju je to bila kazna.

Zato jer su joj prije toga
uvijek prijetili slanjem kod psihologa.

Otišla je kod psihologice.
Ali nije razgovarala s njom.

Nije se mogla otvoriti
i dobiti pomoć koja joj je bila potrebna .

To je bilo iz razloga što je ranije
dobivala prijetnje slanjem kod psihologa.

Žene s kojima smo pričali
također su mislile da je
cijeli svijet protiv njih.

Mnoge od tih žena nisu vjerovale
da će ponovo moći biti sretne u životu.

Uvijek su se bojale de će izgubiti
sve dobre stvari u svojim životima.

Ne dopusti da te ponovo povrijede

Sve žene koje su doživjele nasilje
trudile su se da ne budu ponovo povrijeđene.

Žene su radile ove 3 stvari:

1. Prilagodba:

Mnoge žene s kojima smo razgovarale
prilagodile su svoje ponašanje.
To znači da su promijenile svoje ponašanje
kako bi se bolje odgovaralo nastaloj situaciji.

2. **zene u bolji:**

Žene koje su doživjele nasilje
nakon toga su izbjegavale mnoge situacije.

3. Komunicirati:

Žene koje su doživjele nasilje
komunicirale su o tome što su doživjele.
Ali to uvijek nisu činile riječima.

Ponekad su im njihova iskustva postajala preteška
pa su postale su vrlo uzrujane ili ljute.

Osoblje za podršku ponekad bi na to reklo
da je to bio ‘problem u njihovom ponašanju’.

Drugim ženama bilo je toliko dosadno
da su cijelo vrijeme spavale.

Komunikacija je bila dobra samo
ako je netko kome je bilo stalo do žene
razumio što ona pokušava reći.

Postojali neki načini za rješavanje nasilja
koji su jako dobro funkcionirali u instituciji.
To znači da su pomogli ženama
da ponovo ne budu povrijeđene.

1. Život poslije nasilja

Pokazali smo ženama
set kartica.

Kartice su im pomogle
da pričaju o inkluziji.

Inkluzija znači biti dio svoje zajednice.

Željeli smo znati
što je stajalo na njihovom putu do inkluzije.
I da li je to vezano
za nasilje koje su doživjele.

Žene s kojima smo pričali
već su izašle iz institucija.
One su sa sobom ponijele svoju tugu,
svoj pogled na svijet
i njihove načine obrane
kako bi što manje patile.

Neki od tih načina
sada su predstavljali prepreku za njihovu inkluziju.

Na primjer:

- Žene nisu vjerovale ljudima.
- Nisu se usuđivale upoznati nove ljudi.
- Nisu se osjećale nimalo važnima.
- Imale su nisko samopoštovanje.
- Bojale su se da će se na novim mjestima
loše postupati s njima,
- Bojale su se da će učiniti nešto krivo
i da će se morati vratiti u instituciju.
- Nisu znale
kako se predstaviti drugim ljudima.

Žene koje su živjele u većim institucijama
doživjele su više nasilja.

Zbog toga im je bilo teže
uključiti se i postati djelom zajednice.

2. Podrška nakon nasilja u institucijama

Žene su nam rekle što im je potrebno.
Svaka žena je znala što joj je potrebno.
Lakše je dobiti pravu podršku
ako te ljudi slušaju.

Važno je osjećati se sigurno.
Važno je imati nekoga tko brine o tebi.
Važno je pričati o sebi
i objasniti zašto reagiraš na određeni način.

3. ?U_c^dcXfÿUh^ÿYbY _U_c^V]`cbY'a c[`YV]h^i _`1 YbY

Neke od žena s kojima smo razgovarali
sada žive vrlo uključene živote.

One dobivaju dobru podršku
od ljudi kojima je stalo do njih.

Druge nisu imale ovakvu podršku.

Željeli smo saznati
što dobra podrška radi
i zašto je bila tako važna.

Saznali smo 4 glavne stvari
koje su podršku činile tako važnom:

1. Slušanje i razumijevanje

2. Pomaganje da žene doživljavaju manje nasilja

3. Osigurati da ponovo ne dožive nasilje

4. Pronalaženje veza u zajednici

Sažetak

Mnogo nasilja u institucijama je strukturno nasilje.

Žene su također bile povrijeđene jer nisu imale ljudi kojima je bilo stalo do njih.

Ovo su razlozi zbog kojih je ženama s kojima smo razgovarali bilo teško.

Način na koji su gledale na svijet se promijenio.

Pronašle se načine kako da izbjegnu patnju.

Te su načine ponijele sa sobom kada su se preselile u zajednicu .

Ovi načini sprječavali su ih da budu uključene u svoju zajednicu.

Žene trebaju podršku kako bi prevladale iskustva nasilja koje su doživjele. To znači da trebaju nekoga tko ih sluša i razumije.

Nekoga s kime se osjećaju sigurno.

Dobivanje podrške može dovesti do mnogo dobrih stvari.
Pomaže da budeš jači.
Pomaže da opet ne doživiš nasilje.
Pomaže da imaš bolji život u zajednici.

Što se treba učiniti?

Obrazovanje

Važno je da žene s intelektualnim teškoćama:

- nisu odvojene u specijalnim školama,
- da dobiju priliku razvijati prijateljstva od ranog djetinjstva,
- da dobiju priliku imati ljubavne veze ukoliko to žele,
- da dobiju dobro obrazovanje o seksualnosti i vezama,
- da nauče razgovarati o stvarima koje im se sviđaju i koje im se ne sviđaju,
- da imaju podršku pri stvaranju vlastitih pravila,
- da ih uče poštivanju pravila drugih ljudi.

Važno je i da muškarci nauče ,
da kad žena kaže 'ne',
ona to stvarno misli.

Uključivanje ili inkluzija

Važno je da svi radimo na:

- uključivanju svih ljudi s intelektualnim teškoćama u društvo,
- tome da svi ljudi s intelektualnim teškoćama budu dio svojih zajednica,
- osiguravanju da svi ljudi s intelektualnim teškoćama poznaju puno ljudi kojima je stalo do njih,
- davanju svim osobama s intelektualnim teškoćama prilike da izaberu
 - s kime će živjeti,
 - gdje će živjeti,
 - tko će im i na koji način pružati podršku.

Sprječavanje nasilja u institucijama

U institucijama će uvijek biti structurnog nasilja.

Ljudi u institucijama će uvijek biti u opasnosti da neće imati nekoga tko će zaista brinuti o njima. Ali mnogi ljudi još uvijek nemaju mogućnosti otići na neko drugo mjesto.

Zbog toga bi ljudi koji rade u institucijama trebali znati prepoznati nasilje.
I trebali bi se boriti protiv svih oblika nasilja.

Mislimo da oni trebaju:

- razgovarati o nasilju,
- ozbiljno shvaćati iskustva žena i muškaraca,
- osigurati lako razumljive informacije o tome što učiniti kada doživiš nasilje,
- pozvati ljude izvana da posjete institucije i vide da li se tamo događa nasilje,
- upitati i samozastupnike i članove obitelji za njihovo mišljenje o tome kako rade (institucije)
- osigurati da pravila u instituciji omogućavaju da osoblje radi s ljudima do kojih im je najviše stalo,
- raditi zajedno s ljudima koji žive u instituciji kako bi mogli živjeti u zajednici.

Funi a JYj UbY

Osobe koje pružaju podršku osobama s intelektualnim teškoćama trebaju:

- razumjeti zašto se događa strukturno nasilje,
- razumjeti kako ono može utjecati na ljude,
- razumjeti da ljudi nekad reagiraju na drugačiji način nego što se to od njih očekuje zbog njihovih prijašnjih iskustava.

Moramo razgovarati o nasilju.

Kako bi to učinili ,

ljudi se trebaju osjećati sigurno.

U tome pomaže rad s neovisnim samozastupnicima.
Poslušajte njihova iskustva.

U radu vam mogu pomoći i kartice o nasilju
koje smo mi koristili.
Kartice možete pronaći na web stranici Inclusion Europe.

Podrška

Ljudi trebaju podršku.

Ne samo onda kada su doživjeli nasilje.
Već i da bi se mogli nositi sa strukturnim nasiljem..
Također, i da pronađu ljude
koji brinu o njima.

Ei fcdg_UfUh]bU

Europska unija (ili skraćeno EU) je grupa od 28 zemalja.
Te zemlje nazivamo zemlje članice.
Udružile su se kako bi zajedno
bile politički i ekonomski jače.

Europski parlament je mjesto
gdje se donose važne odluke za Europsku uniju.
Na primjer: zakoni.

Takođe je potrebno da se ustanovi i razvije podrška za osobe s intelektualnim teškoćama:

- Ustvariti okruženje u kojem će se osoba s intelektualnim teškoćama osjećati sigurno i dobrodošlom. Ovo je važno jer osobe s teškoćama često imaju problem sa adaptacijom na novu situaciju. Podrška je potrebna da se osoba osjeće u sigurnosti i da može se osloboditi straha i nevjere.
- Progurati promjenu podrške za osobe s intelektualnim teškoćama. Podrška se treba:
 - usredotočiti na osobu,
 - omogućiti ljudima da žive kao dio zajednice,
 - organizirati grupu osoba podrške,
 - omogućiti ljudima da izaberu gdje i s kim žele živjeti ,
 - osigurati da ljudi znaju da je svatko važan.
- Osigurati da svi ljudi mogu izabrati da žive izvan institucija.
- Osigurati da ljudi dobiju podršku koje im je potrebna kako bi mogli imati dobar život u zajednici.
- Pažljivo slušati i pratiti napredak koji je nastao.
- Organizirati aktivnosti u kojima će se osobe s teškoćama uključiti u društvenu život i razvijati svoje vještine. Ovo će ih pomoći da se oslobodijo od izolacije i nevjere.
- Bore se protiv svake vrste nasilja, da poslušaju i vide kakva su iskustva doživjeli ljudi u institucijama.